

Тема 1.
Закономірності та
принципи навчання

Закономірності

Це стійкі, суттєві зв'язки, що повторюються і реалізація яких дозволяє добитися ефективних результатів у розвитку і формуванні особистості

Принципи навчання

Це основоположні ідеї, вимоги до організації і здійснення навчального процесу

Основні закономірності

- ▣ Обумовленість навчання суспільними потребами
- ▣ Залежність навчання від умов, в яких воно відбувається
- ▣ Взаємозалежність процесів навчання, освіти, виховання і розвитку особистості
- ▣ Єдність процесів викладання і учіння
- ▣ Взаємозалежність завдань, змісту, форм і методів навчання

Принципи навчання

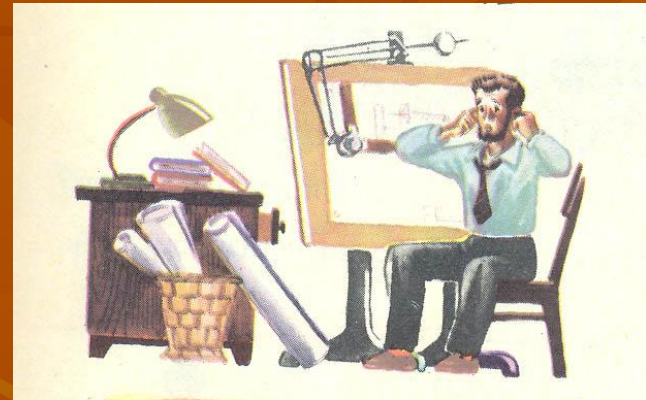
Цілеспрямованість:

- Взаємозв'язок перспективної та конкретної мети
- Наявність чітко усвідомленого завдання і реалізація мети навчання в ході навчально-виховної діяльності

Науковість

розкриття
причинно-наслідкових
зв'язків явищ, процесів,
подій

глибина та дохідливість

грунтовність

значення

?

?

?

проблем
а

?

проблемн
а ситуація

?

?

проб ість

?

?

пізнавальн
а задача,
завдання

?

проблемн
і
запитання

?

?

?

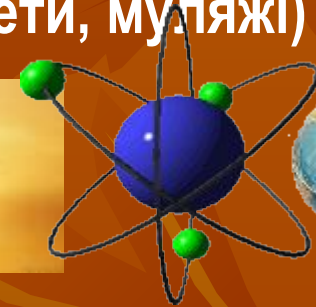
Наочність

Види наочностей:

Натуральні об'єкти (рослини, тварини, знаряддя, мінерали і т. п.)

Зображальні засоби (картини, репродукції, макети, муляжі)

Схематичні засоби (карти, схеми, малюнки, діаграми, графіки)

Звукотехнічні та екранні засоби (звукові записи, кінофільми, діафільми, проектори, комп'ютери, цифрові фотоапарати, відеокамери і т. п.)

Зв'язок теорії і практики

- Розуміння учнями теоретичних положень для розв'язання практичних завдань
- Підготовка учнів до правильного використання теоретичних знань у практичній дійсності

Свідомість і активність

Види активності: зовнішня і внутрішня

Шляхи

- ☺ Створення ділової атмосфери
- ☺ Мобілізація уваги, волі і мислення
- ☺ Розуміння мети роботи
- ☺ Формування пізнавальних мотивів
- ☺ Різноманітність діяльності
- ☺ Контроль за виконанням завдань
- ☺ Своєчасна допомога
- ☺ Формування почуття обов'язку та впевненості у своїх силах

Врахування вікових і індивідуальних особливостей учнів

Побудова навчального процесу в залежності від загального розвитку дитини та рівня її підготовленості до засвоєння знань, формування вмінь і навичок (доступність та посиленість)

Систематичність і послідовність

- Системність у роботі вчителя і учня
- Осмислення учнями логіки і системи в змісті засвоєваних знань
- Привчання до щоденної навчальної праці
- Постійний контроль і самоконтроль

Міцність і циклічність навчання

- **Запам'ятовування нового матеріалу в поєднанні з пройденим**
- **Активізація учнів**
- **Виділення головних ідей**
- **Повторення за допомогою інноваційних методик**
- **Самостійна робота**
- **Трактування раніше засвоєних знань з нової точки зору**

Єдність освітніх, виховних і розвиваючих функцій

ОСВІТНЯ

**Знання
Вміння
Навички
Способи
діяльності
Досвід
творчої
діяльності**

ВИХОВНА

**Духовний
розвиток
Формування
якостей і
властивостей
особистості**

РОЗВИВАЮЧА

**Мислення
Пам'ять
Уява
Увага
Воля
Характер
Почуття
Емоції**

Емоційність навчання

Основне завдання

керування формуванням почуттів у учнів

- ☺ Сприяти появі почуттів, що активізують процес пізнання
- ☺ Запобігати появі почуттів, що гальмують процес пізнання
- ☺ Емоційність викладу навчального матеріалу

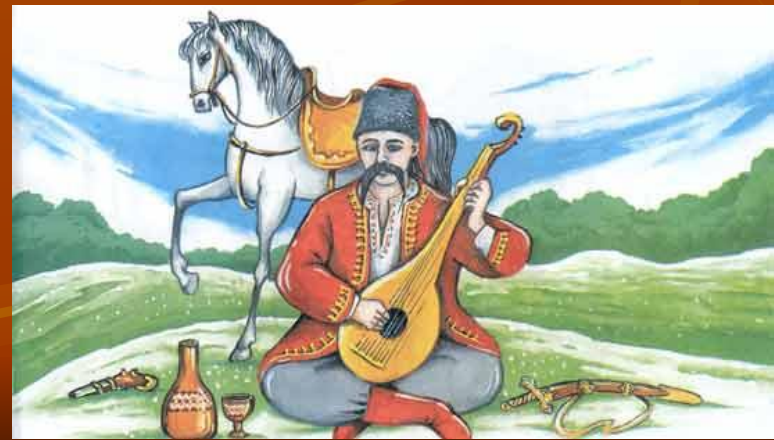
Оптимізація навчання

Вибір найбільш оптимального варіанту із ряду можливих, який в даних умовах забезпечить максимально можливу ефективність вирішення завдань освіти, виховання і розвитку школярів при раціональних витратах часу і зусиль вчителя і учня

Принципи навчання в національній школі

- Гуманістичний характер навчання
- Навчання на загальнолюдських цінностях
- Навчання на кращих традиціях, звичаях і обрядах народу України
- Навчання моралі і вірувань пращурів
- Навчання в навіюванні, заохоченні, спонуканні

Принципи освіти

- Доступність усіх форм і типів навчальних закладів
- Рівність умов для повної реалізації здібностей
- Гуманізація, демократизація
- Органічний зв'язок зі світовою та національною історією, культурою
- Незалежність від політичних партій, громадських і релігійних організацій
- Науковий, світський характер
- Інтеграція з наукою і виробництвом
- Взаємозв'язок з освітою інших країн
- Гнучкість і прогностичність системи освіти
- Єдність і наступність
- Безперервність і різноманітність
- Поєднання державного управління і громадського самоврядування

Які принципи навчання відображені в цих приказках ?

- **Що голова, то й розум**
(врахування індивідуальних особливостей)
- **Краще раз побачити, ніж сто раз почути**
(наочність)
- **Хто думає, той і розум має**
(свідомість і активність)

- **Не все одразу дається, а потроху та помалу, то зробиш користі чимало**
(систематичність і послідовність)
- **Книжка вчить, як на світі жити**
(зв'язок теорії і практики)
- **Повторення – мати навчання**
(міцність і циклічність)
- **Наука в ліс не веде, а з лісу виводить**
(науковість)

- **Не поговоривши з головою, не роби руками**

(зв'язок теорії і практики)

- **Який зріст - така й сила, які літа – такий розум**

(вікові особливості)

- **Під лежачий камінь вода не тече**

(свідомість і активність)

- **Причина сірості – нудне моралізування**

(емоційність)

- **Не все дитині в рот клади,
В руки не давай,
Де взяти – поясни, шукати заставляй**
(проблемність)
- **Людей питай, а свій розум май**
(свідомість і активність)
- **Що в молодості навчишся, то в
старості, як знайдеш**
(міцність і циклічність)
- **Хто що вміє, то і діє**
(зв'язок теорії і практики)

Дякую за увагу!

